

FOTO: GABRIEL KUČHTA, DENÍK N

Spisovatelka Petra Soukupová má čerstvě v knihkupectvích svou desátou knihu *Nikdo není sám*. Které své knihy má raději než ostatní, proč se nechce živit jenom psaním knih a kolik ujede denně kilometrů?

„Nepíšu proto, abych měla co největší prodeje“

Irena Hejlová
editorka kultury

Pořád mám pocit, že mi lidi řeknou něco jako „vždyt je to prostě hrozný, všechno stejný jak předtím, blbý“, říká spisovatelka Petra Soukupová ve svém prvním rozhovoru k novince *Nikdo není sám*, která vyšla minulý týden.

Se svou desátou knihou Petra Soukupová míří do osvědčeného terénu. V příběhu rodiny, která sestává z matky středního věku Veroniky, jejího hodného muže Michala a dvou pubertálních dětí, sedmáka Míši a deváčky Máji, se nejspíš najdou mnozí z jejich čtenářů. Knihovnice Veronika přestala kouřit a tloustne. Pubertální děti nestojí už ani o její čaj, dcera Mája ji nesnáší a syn už ji miluje jen vteřinu po probuzení. Manžel Michal působí svou normalitou a pohodou, s níž vyřeší každý problém, v kontextu románu a chování dalších postav až nereálně ideálně.

Ač se Soukupové daří přesvědčivě zprostředkovat myšlenkový obzor všech postav, nejsilnější je nejspíš právě matčina linka. Veronice zní skoro neustále v hlavě kárávý hlas její vlastní matky, pronásleduje ji na každém kroku. Hlavní hrdinka, která

je vedle svých dětí také vypravěčkou svého příběhu, tu řeší zejména problémy s prarodiči – po smrti matky, s níž měla za života příšerný vztah, se její dosud vcelku normální život začne rozpadat. Všichni členové rodiny se najednou zamotají do svých problémů a musí čelit dosud nevídaným krizím. Rodina se pozvolna ocitá pod tlakem událostí, které se plíživě vrství, přibývá jich nenápadně, ale pořád. Podaří se Veronice a jejím blízkým najít zase sebe sama a bezpečí své rodiny?

TERAPIE SOUKUPOVOU

Jak je u Soukupové zvykem, její román je neobyčejně čtivý. Zase tu nelze než hltat ty obyčejné lidské příběhy, banality každodennosti, které Soukupová umí pojmenovat jako nikdo jiný. Znovu akcentuje mezi-generační střety a drobné lidské bolístky a křivdy vyplývající ze vzájemných rodinných pnutí. Její hrdinové se obvykle chovají o něco málo nesnesitelněji než většina skutečných lidí a jejich obyčejné problémy mohou v konfrontacích různých úhlů pohledu vyznít vyostřeněji – její knihy tedy mohou fungovat i terapeuticky. Můžeme

nad nimi cítit cosi jako úlevu, že na tom nejsme tak hrozně jako hrdinové. A pokud už jsme, pak třeba vděčnost, že v tom nejsme sami. Z toho vyplývá i to, že postavy občas působí i komicky – ve své úděsnosti, ve svém lpění na vlastních názorech, ve vzájemných interakcích, které bychom asi sami zažít nechtěli, ale číst o nich je zábavné. A také očistné. V závěru se hlavní hrdinka nakonec dokáže rozhodnout tak, abychom měli pocit, že vlastně všechno dobře dopadlo. Přesto tu můžeme číst i hořkost nad tím, že její rozhodnutí negativně ovlivní další postavy. Soukupová napsala román, na který je i díky silnému závěru jen velmi těžké zapomenout.

Název románu *Nikdo není sám* je poněkud matoucí. Jeho postavy jsou totiž vlastně dost osamělé – jsou nešťastné a nespokojené s tím, jak se k nim ostatní chovají. Co pro vás ten název vyjadřuje?

Pro mě je to spíš ironický název. Protože jsme všichni vlastně pořád sami, když to beru trochu s nadsázkou. Na začátku jsem chtěla, aby se ta kniha jmenovala *Nikdy nejsme sami*. Jenže stejně se bohužel

jmenuje jeden český film. Tak se to dokonce jmenuje *Nikdo není sám*, což byla druhá varianta.

Hodně v románu akcentujete vztahy mezi ženami našeho věku a jejich rodiči. A nepamatujete si, že byste tohle tak výrazně tematizovala předtím.

V Nejlepší pro všechny ano, i když tam to bylo z úhlu pohledu více postav. Ale posun tam je, protože ta nejstarší generace už tu není plnohodnotná postava. Asi je to pro mě teď důležitější téma, mí rodiče stárnou, já stárnu.

Ztotožňujete se s tou hrdinkou? Vnímáte společné rysy mezi sebou a tou postavou?

Myslíte tím, jestli si třeba nevyřizuju účty se svými rodiči? To snad ani ne. Veronika je žena podobného věku jako já, má dvě děti a podobně staré rodiče. Ale já nemám manžela ani dvě děti, moje matka žije a můj otec není debil. To myslím zase s nadsázkou, můj otec je fajn.

Staří rodiče hrdinku hodně kritizují. Máte pocit, že se takhle generace našich rodičů chová? Třeba že se tak chovají matky ke svým dcerám?

Myslím si, že ano. A že je to trochu generační věc. V generaci našich rodičů je to daleko častější než třeba v generaci nás jako rodičů, aspoň já mám ten pocit. Podle mě je to částečně větší frustrací starších žen z toho, jaký byl jejich život. Samozřejmě to souvisí s nějakou ženskou otázkou, v patriarchální společnosti minulých let a za minulého režimu byla často jediným místem k seberealizaci ženy domácnost. Ale to člověku třeba někdy nestačí. Ten diskurz „já tady dělám všechno pro rodinu, a vy nejste dost vděčný“ je podle mě hrozně špatný, myslím si, že ta generace tím trpí, ty ženy mnohdy nejsou samy spokojené se svým životem a nedokážou s tím nějak zacházet. I když generace předtím byla ještě ve větších problémech jiného typu. A tím ani nechci říct, že naše generace to dělá všechno správně. To vůbec.

Výjimkou mezi všemi těmi rozdrásanými postavami je v románu manžel hrđinky, který je až nepravděpodobně skvělý. Proč jste se rozhodla tuhle postavu napsat takhle?

Nemyslím, že je nepravděpodobně skvělý. Je fajn, asi bych takového manžela taky ocenila, ale fakt působí tak skvěle?

Mnoho mužů možná takových není.

To je pravda a je to smutné, ale nicméně na delší debatu. Ale já se jím prostě moc nechtěla zabývat. Jen jsem chtěla, aby hrđince partnerský vztah ještě nepřítěžoval. A zároveň jsem nechtěla, aby to byla matka samoživitelka, aby byla úplně bez partnera. Říkala jsem si, že má už i tak dost naloženo.

Neláká vás někdy vykročit ze škatulky toho, co od vás čtenáři očekávají?

Ani ne. Jistě bych tomu mohla udělat třeba sci-fi kulisy. Ale proč? Stejně tak bych tomu jistě mohla udělat kulisy padesátých let. Ale proč? Když už ty vztahy jsou tak strašné, proč k tomu přidávat ještě tu příšernou společenskou situaci? (smích)

Česká literatura je v současné době hodně zahlcená tématy z minulosti.

S tím souhlasím. Zřejmě je to známka toho, že to tady není úplně dořešené, když to čtenáře pořád zajímá. A když se tahle témata nezpracují ve veřejném prostoru, bude to pořád asi zajímat i autory.

A vy to čtete ráda?

Moc ne. Nevím. Nevyhledávám to.

Četla jste Bílou Vodu, která byla mimo jiné v naší anketě jmenována jako jedna z letošních Knih roku?

Uznávám, že Bílá Voda má na to se stát knihou roku, protože to je velká, záslužná kniha. Poučila jsem se u ní a vůbec ani nedokážu vyjádřit, jakou úctu mám k tomu úsilí, které tomu Katka (Tučková, pozn. ed.) musela věnovat.

Láká vás něco takového napsat?

V žádném případě. Vůbec. Musela bych tomu věnovat strašně moc, času i práce, všem těm rešeršim. To by mě ne bavilo.

Co pro vás osobně bylo knihou roku?

To nedokážu říct. Četla jsem pár knížek, ale žádná z nich ve mně nezanechala nějaký silný dojem. Kdybych ale musela něco říct, tak klidně Bílou Vodu.

Jak vnímáte to stále ještě časté označování děl ženských autorek za „ženskou literaturu“?

Co k tomu říct? Samozřejmě že nějaká literatura je více ženská, více vztahová a s více nepravděpodobně pozitivními zápletkami, dejme tomu. Některé autorky se tím netají, že tyhle věci píšou. Někdo to rád čte, protože si u toho může odpočinout od svých smutných vztahů doma. (smích)

Ale třeba zrovna u vašich knih si čtenář od svých vztahů moc neodpočine, tak reálně jsou tam zpracované.

Petra Soukupová

Česká spisovatelka a scenáristka, laureátka literární ceny Magnesia Litera v kategorii Kniha roku za prózu Zmizet (2010) a Ceny Jiřího Orteny za knihu K moři (2008). Debutovala v roce 2007 novelou K moři, pokračovala romány Zmizet, Marta v roce vetřelce, Pod sněhem, Nejlepší pro všechny a Věci, na které nastal čas. Na kontě má také dětské knihy Bertík a čmouchadlo, Kdo zabil Snížka? a Klub divných dětí. Nikdo není sám je autorčinou desátou knihou, vyšla 8. prosince v nakladatelství Host. Živí se dramaturgií dialogů seriálu Ulice, má dceru Marlu, psy Milu a Perlu a zálibu v dlouhých procházkách a otužování.

FOTO: LUDVÍK HRADILEK, DENÍK N

Právě proto to za mě není úplně „ženská literatura“, tak jak o ní mluvím v minulé odpovědi. I když pár mužů už mi řeklo, že je to na ně moc ženské. Ale já si spíš myslím, že muži o vztazích číst moc nechtějí.

Román Nikdo není sám jste napsala velmi rychle.

Začala jsem psát v půlce února. Takhle rychle jsem psala knihy naposled předtím, než jsem měla dceru. Tehdy mi to trvalo tak půl roku. Když byla Marla malá, knihu pro dospělé jsem psala rok. A teď už je větší, já mám uspořádaný život, tak zase zrychluju. Ale nebyla to sranda ani tak.

Chtěla jste stihnout předvánoční knihkupectví?

Chtěla. Z nakladatelství mi říkali, že je to jedno. To si tedy nemyslím, ačkoliv nevím, třeba mají pravdu. Ale já jsem to chtěla, takže jsem věděla, že do půlky srpna to prostě musím mít napsané.

Promýšlíte knihy dopředu?

Ano, to asi každý, ne? I když tentokrát jsem to moc dobře promyšlené neměla, jak jsem začínala rychle, abych to stihla do Vánoc. Věděla jsem, kam to chci dovést. A přemýšlela jsem, jak se popasovat

s covidem. Dlouhou dobu jsem uvažovala, že by se to mohlo zasadit do roku 2018, že by román končil s tou nadějí, že příští rok už bude dobrý, a pak to půjde všechno do hajzlu. Ale pak jsem se na to vykašlala. Už je to zřejmě za námi. Něco nám sebralo dva roky, ale koho to za pár let bude zajímat?

Kdy píšete?

Dopoledne, když je Marla ve škole. Ve skutečnosti víc než dopoledne tomu ani dát nedokážu. I když mám třeba volný celý den, tak už to nejde. Možná jak už jsem starší... Nepamatuju, že bych tohle řešila, když jsem ještě neměla Marlu. Každopádně po tom dopoledni psaní jsem úplně vysátá. A to napíšu třeba jenom stránku až stránku a půl. Maximálně dvě.

Jak dlouhou pauzu máte mezi psaním svých knih?

Dřív jsem měla rok, ale teď to možná bude i méně. Chtěla bych možná začít příští podzim, to znamená už v létě to vymýšlet. Jenže zase kolem Vánoc je to kontinuální psaní složité – shánění dárků, různé akce, cukroví, pořád tma, hrůza. Když už tu knihu začnu psát, je právě kontinuita extrém-

ně důležitá. Proto jsem u téhle věděla, že bude dobré začít na jaře, co nejdřív. Protože pak v červenci je pauza na seriálu Ulice, kde pracuju, takže na psaní je to dobrý měsíc, i když jsou zase prázdniny a mám víc Marlu.

A nechybí vám v těch pauzách mezi knihami psaní?

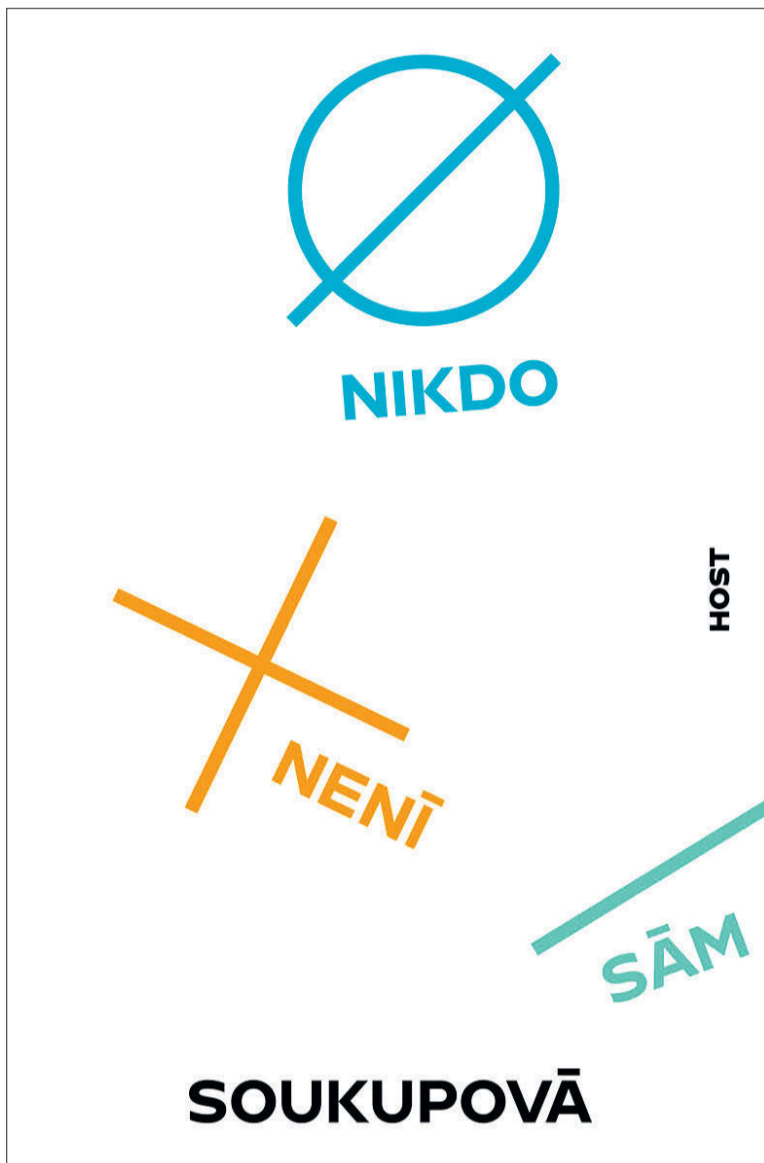
Nechybí. Někdy si to zlehka promýšlím, ale většinou spíš v mezičase píšou jiné věci. Nebo povídky. Před touhle knihou jsem psala scénář ke Klubu divných dětí. Takže to není tak, že bych nepsala vůbec. Spíš když píšou knihu, nemám pak už vůbec čas na nic jiného. To mám už jenom knihu a Ulici.

Jak to vypadá se scénářem Klubu divných dětí? Bude se realizovat?

Nijak. Myslím, že to asi bude ležet, nebo nevím, co by se muselo stát. Nemáme režiséra, nikdo to nechce dělat.

Kterou ze svých postav máte nejradši?

Asi Milu z Klubu divných dětí. Nebo nějakou jinou ze svých dětských postav. Martinu ze Snížka. Viktora z Nejlepší pro všechny.

Nový román Petry Soukupové je její sedmou knihou pro dospělé a celkem desátou knihou, když započítáme i její dětské romány. Stejně jako předchozí tituly vyšel v nakladatelství Host, v minimalistické grafické úpravě Martina T. Peciny.

A nemá člověk nejradši postavy, které jsou mu nejpodobnější?

Nevím. Z Klubu divných dětí jsou mi asi nejpodobnější Katka a Petr. Ale radši mám Mílu. A z knížky Nikdo není sám mám asi nejradši dceru. Hlavní hrdinku Veroniku moc ráda nemám.

Vážně? Měla jsem pocit, že když je vám generačně nejbližší...

Vždycky to píšu tak, abych rozuměla tomu, proč se chová, jak se chová. Ale to neznamená, že je mi úplně blízka, to fakt není. Je na můj vkus až příliš ochranná, příliš se ostatním plete do života. To její dceru mám radši.

Proč jste vůbec začala s dětskými knihami?

Tehdy jsem psala Pod sněhem. Dcera byla malá a mě tehdy napadl námět na Bertika a čmouchadlo. Říkala jsem si, že si odpočinu od té dospělé knihy a napíšu si dětskou. Pak jsem zjistila, že napsat dětskou knihu je vlastně daleko jednodušší než dospělou. I když to se u druhé knihy Kdo zabil Snížka, která byla dějově propojená s knihou Nejlepší pro všechny, nepotvrdilo. Tím propojením to zase

přestalo být jednoduché, vlastně to bylo příšerné.

Chystáte další dětskou knihu?

Teď bych moc chtěla psát právě dětskou. Už dlouho si myslím na pokračování Klubu divných dětí, ale ještě mě k tomu nic dobrého nenapadlo. Možná to časem dospěje k něčemu pro větší děti. Ale teď mě aktuálně napadlo něco, čím bych navázala na svou nejmíň úspěšnou knihu Marta v roce vetřelce, kterou skoro nikdo nezná. Myslím si, že není špatná, ale lidi ji neměli rádi. Takže je to trochu risk. Ale to asi řešit nebudu, nepíšu proto, abych měla co největší prodej.

A není to čtenářské očekávání zavažující?

To je mi jedno. Když napíšu takový příběh, jako je Nikdo není sám, jdu tím svým čtenářům hodně vstříc. A když napíšu příběh o tom, jak jde pětáctiletá Marta na pouť do Santiaga de Compostela, to jim zas naproti moc nejdu. Ale chci jít prostě tam, kam chci. Tohle umím a zároveň si myslím, že tím ještě pořád dokážu něco říct.

Kolik myslíte, že napíšete za život knih?

No už moc ne. I když vlastně proč ne? Nevím, nedokážu to říct. Nikdy jsem o tom nepřemýšlela, kolik chci za život napsat knih. Respektive – za sebe mám celkem splněno.

A Ulice, kde děláte dramaturgyni dialogů, vás pořád baví?

Takhle k tomu nepřistupuju. Jsem ráda, že tu práci mám. Teď jsem tam dvanáct let. Neuvěřitelný, že jsem vůbec někde takhle dlouho. Jasně že je člověk z toho někdy unavený. Hodně pomáhá ta pauza v létě, pak je taková malá pauzička kolem Vánoc. Ale jinak píšeme pořád.

A nikdo vás nemůže zastoupit?

Kdybych měla vážnou nemoc, tak jistě ano, jinak ne.

Neužívila byste se jen psaním knih?

Uživila, ale ne s bytem na Letné a komfortem, na který jsem zvyklá. Kdybych nepsala Ulici, musela bych psát knihy ještě rychleji a vydávat ještě víc a to by byl pro mě hodně nekomfortní tlak. Jsem vlastně hrozně ráda, že ty knihy psát nemusím, že mě živí Ulice. A aspoň se vidám s nějakými lidmi a mám nějaký pevný řád.

Takže knihy jsou pořád koníček?

Pro mě to nikdy nebyl koníček. A rozhodně to pro mě není nějaká volnočasová zábava. Nebudu kecat, není to sranda, napsat román. A ještě takhle rychle. Ale psaní je moje práce a mám ji taky ráda.

Na Facebooku to vypadá, že se pořád jen otužujete a chodíte na výlety.

Na Facebooku možná jo. Ale ano, za týden ujdu tak 90 až 100 kilometrů. Ale to by ušel každý, to je tak 13 kilometrů denně. Ta případná hodnota je v tom, že já je ujdu každý den. Jasně, někdy ne tolik, ale míň než deset kilometrů za den, to je tak 15 dní v roce, víc ne. V Praze chodím hlavně do Stromovky. A často jezdím k našim na sever a tam chodím. A pak mám nějakou přírodu taď za Prahou, kousek od Unhoště. Když mám volný den, jeďu tam.

A co přitom děláte?

Jdu a přemýšlím si. O životě, o všem. Mám napřemýšleno. Teď už je to pro mě hrozně důležité. Kdybych celý den měla sedět doma a nejít nikam, cítila bych se hrozně. Dneska jsem zrovna přemýšlela, že kdybych si třeba zlomila nohu, musela bych se zabít. Že bych život bez každodenního chování vůbec nezvládla.

A bez svých psů Míly a Perly.

To každopádně. Jsou skvělí. Často dokonce přemýšlím nad třetím psem, i když racionálně vím, že to je nesmysl. Jak jsem už několikrát řekla a stále to platí, v letech minulých jsem udělala mnoho chyb, ale to, že jsem si pořídila dva psy, mezi ně nepatří. To pořád ve svém životě hodnotím hodně pozitivně.

A psy z procházek nebolí nožičky?

Psi ujdou 30 kilometrů v klidu. Jsou hrozně odolní, a to přitom ještě nejdu jako já rovně, ale pobíhají sem tam. A přesto to dávají úplně v klidu. Jednou, když byla Perla štěně, tak už nemohla, ale to se fakt stalo jednou jedinkrát.

Jakou nejdelší trasu jste už ušla?

Třicet čtyři kilometrů za den, když jsem tehdy šla pouť do Santiaga de Compostela.

A byla ta pouť něčím výjimečná?

Ne. Prostě jdeš. Lidi říkají, že jim tahle pouť změnila život a všechny tyhle řeči, ale já si myslím, že to není výjimečné ničím jiným než tím, že máš mnoho hodin na to, jít a prostě si přemýšlet. A to já dělám pořád. Takže mi ta pouť život nezměnila. I když jasně, ještě tam člověk zažije nějaké nepohodlí.

A to otužování?

Hrozně mě to baví. Asi kvůli té euforii. Vydržím ve vodě třeba třicet vteřin až minutu, nic moc. Ale viděla jsem na živo lidi, kteří vydrží významně déle. Jsou tam prý i nějaké zdravotní benefity, to já nedokážu posoudit. Já to dělám kvůli tomu dobrému pocitu, který vždycky mám.

A těmi chybami, které jste v životě udělala, myslíte co?

Vztahové chyby, ale to už je teď našťásti jedno, jsou zase jiné věci – a je jich dost –, které se mi povedly.

Třeba nová kniha.

Tak to ráda slyším, v tom případě můžu pokračovat libovolně dál. Mě překvapuje, jak hezky o té knize mluvíte, protože já k ní nemám zas takový vztah. Ale asi to nevádí, třeba k Věcem, na které nastal čas taky ne. Naposledy jsem měla silný vztah ke knize Klub divných dětí.

A čím to je?

Nevím. Ale právě proto mě těší, že mám na román už první pozitivní reakce. Protože vlastně pořád mám pocit, že mi lidi řeknou něco jako „vždyť je to prostě hrozný, všechno stejný jak předtím, blbý“.

A když to píšete, taky se u toho bavíte?

Ne, ale když si to po sobě čtu, tak to se dokážu i dojmout. (smích) ■